

Martini Ziekenhuis

Postadres

Postbus 30033
9700 RM Groningen

Bezoekadres

Van Swietenplein 1
Groningen

Algemeen telefoonnummer

(050) 524 5245

www.martinziekenhuis.nl

08-2010

762426

Verloskunde in het Martini Ziekenhuis

Verpleegafdeling Verloskunde

Verloskunde in het Martini Ziekenhuis

Deze brochure geeft informatie over zwangerschapscontroles, opname tijdens de zwangerschap, bevalling en kraambed in het Martini Ziekenhuis. U vindt in deze brochure ook informatie over voeding voor baby's. Verder staan in deze brochure belangrijke telefoonnummers en een uitnodiging voor een informatieavond. Meer algemene informatie vindt u in de brochure *Zwanger!* Deze brochure krijgt u van de gynaecoloog.

De verpleegafdeling Verloskunde heeft in 2010 een Smiley ontvangen van de Stichting Kind en Ziekenhuis. Dit is een kwaliteitskeurmerk dat wordt toegekend als een ziekenhuis zich positief onderscheidt op onder meer rooming-in (baby en partner verblijven bij de moeder op de kamer), pijnstilling bij de bevalling en zorg voor borstvoeding.

Inhoud

Zwangerschapscontroles.....	5
Opname tijdens zwangerschap.....	6
Bevalling.....	7
Vraaggerichte zorg.....	9
Voeding voor baby's.....	11
Geboorteaangifte.....	12
Naar huis.....	12
Tevredenheid.....	13
Belangrijke telefoonnummers.....	13
Uitnodiging informatieavond.....	14

Zwangerschapscontroles

Als u bent doorwezen naar een gynaecoloog in het Martini Ziekenhuis, komt u voor de zwangerschapscontroles naar de polikliniek Verloskunde/Gynaecologie (tweede verdieping, route 2.2). Neemt u bij ieder bezoek aan het ziekenhuis uw ziekenhuispasje en identiteitsbewijs mee. Bent u verhinderd, neemt u dan tijdig contact op met het secretariaat van de polikliniek Verloskunde/Gynaecologie, tel. (050) 524 5840.

Veel zwangeren zijn niet vanaf het begin van de zwangerschap bij ons onder controle, maar worden in de loop van de tijd door de huisarts of verloskundige naar ons verwezen vanwege bijvoorbeeld een hoge bloeddruk, twijfels over de groei van het kind of minder leven voelen.

Het kan zijn dat u na één of meerdere controles wordt terugverwezen naar uw huisarts of verloskundige. Het kan ook zijn dat u bij ons onder controle blijft en dus onder onze verantwoordelijkheid in het ziekenhuis zult bevallen. Belangrijk is dat u weet wie u moet bellen bij klachten of als u denkt dat de bevalling begonnen is. Vraag daarnaar als dit voor u niet duidelijk is!

Wie doet de controles?

In het Martini Ziekenhuis worden de controles gedaan door de gynaecologen, arts-assistenten en klinisch verloskundigen. De arts-assistenten zijn arts, al dan niet in opleiding tot gynaecoloog. De klinisch verloskundigen zijn verbonden aan het ziekenhuis. De arts-assistenten en klinisch verloskundigen werken onder verantwoordelijkheid van een gynaecoloog, met wie zij regelmatig overleg hebben. Het streven is dat elke patiënt onder de verantwoordelijkheid van een vaste gynaecoloog valt. Dat wil niet zeggen dat deze gynaecoloog ook altijd de controles kan doen: soms doet een andere gynaecoloog of een arts-assistent of klinisch verloskundige de controle. Omdat het Martini Ziekenhuis ook een onderwijsziekenhuis is, werken er coassistenten die stage lopen in de laatste fase van de opleiding tot arts. Ook zijn er leerling-verloskundigen die stage lopen in verschillende fasen van de opleiding tot verloskundige. Zij zijn soms aanwezig bij het spreekuur, waar ze - afhankelijk van de ervaring - een deel van de controle verrichten.

Wat gebeurt er bij de controles?

In de brochure *Zwanger!* staat welk onderzoek bij de controles wordt verricht. Het meten van uw gewicht en urineonderzoek doen wij alleen als daar aanleiding voor is. Meestal maken wij in het begin van de zwangerschap een echo om de zwangerschapsduur vast te stellen. Daarna maken we alleen nog een echo als daar een (medische) reden voor is of als u besloten hebt de combinatietest (zie brochure *Zwanger! extra onderzoek*) te laten verrichten. Wij maken geen video-opnames van de echo.

Wie belt u bij vragen of lichamelijke klachten?

Als u bij ons onder controle bent en u hebt lichamelijke klachten of vragen die verband houden met de zwangerschap, dan kunt u ons rechtstreeks bellen; dat hoeft dus niet via de huisarts of verloskundige. Er is altijd iemand bereikbaar voor telefonisch overleg. Zonodig wordt een vervroegde afspraak gemaakt of wordt afgesproken dat u direct komt.

- Tijdens kantooruren belt u (050) 524 5840 (secretariaat).
- Buiten kantooruren belt u (050) 524 6456 (verloskamers).
- Bij geen gehoor belt u (050) 524 5245 (centrale).

Als het wenselijk is dat meteen onderzoek plaatsvindt, wordt buiten de spreekuur-tijden afgesproken op de verloskamers (tweede verdieping, volg route 2.2).

Opname tijdens de zwangerschap

Soms is een opname nodig, bijvoorbeeld bij een te hoge bloeddruk, voortijdige weeënactiviteit of voortijdig gebroken vliezen. Zwangeren worden opgenomen op de verpleegafdeling Verloskunde. Tijdens uw verblijf op de afdeling maakt de zaalarts met u afspraken over de behandeling, in nauw overleg met de superviserend gynaecoloog. Dit is niet altijd de gynaecoloog bij wie u onder controle was. De gynaecologen hebben wel regelmatig een gezamenlijk overleg. Als u na de dagelijkse visite door de zaalarts nog wat wilt bespreken, kunt u altijd via de verpleegkundige een afspraak maken met de zaalarts en/of gynaecoloog.

De verpleegafdeling Verloskunde kent geen vaste bezoektijden. U bent zelf verantwoordelijk voor de planning hiervan. De verpleegkundige kan u adviseren hoe u daarbij rustmomenten kunt waarborgen. Als er medische redenen zijn

om het bezoek te beperken, dan bespreekt de verpleegkundige dit met u. Meer algemene informatie over een opname in het Martini Ziekenhuis (onder meer over parkeren en andere voorzieningen) vindt u in de brochure *Welkom in het Martini Ziekenhuis*.

Bevalling

Zeker in de eerste zwangerschap zijn veel zwangeren (en hun partners) onzeker over het juiste moment om te bellen bij het begin van de bevalling. Een heel nauwkeurige richtlijn is hiervoor niet te geven, omdat dit bij iedereen anders kan verlopen. Aandachtspunten zijn:

- Meestal begint de bevalling met weeën. Als de buik tenminste een uur lang om de vijf tot tien minuten hard wordt, waarbij de pijnlijkheid toeneemt, kunt u bellen om te overleggen. Uw gegevens worden dan opgezocht en afhankelijk van uw situatie wordt afgesproken of u naar het ziekenhuis komt of nog even thuis blijft.
- Soms begint de bevalling met het breken van de vliezen. U kunt dan meteen bellen om te overleggen over het tijdstip waarop u naar het ziekenhuis komt. Een enkele keer is het kind aan het eind van de zwangerschap nog niet ingedaald. In dat geval zal meestal worden afgesproken dat u direct komt.
- Vaak komt bij het begin van de ontsluiting wat bloederig slijm vrij, dit heet 'tekenen'. Dat kan ook gebeuren na een inwendig onderzoek. Als er geen weeën zijn, zegt het 'tekenen' nog niet veel over het begin van de bevalling. U hoeft hiervoor dan ook niet te bellen.

Wat neemt u mee?

Zorg ervoor dat u een paar weken voor de uitgerekende datum al een tas klaar heeft staan met makkelijke kleding om in te bevallen, schone kleren voor na de bevalling, toiletartikelen, een fototoestel en babykleertjes. Denk ook aan het ziekenhuispasje en identiteitsbewijs.

Waar meldt u zich?

Nadat afgesproken is dat u naar het ziekenhuis komt, meldt de verpleegafdeling uw komst bij de receptie van het ziekenhuis. Uw begeleider kan u voor de hoofdingang afzetten en daarna de auto parkeren in de parkeergarage. Van 23.00 uur tot 6.00 uur is de draaideur bij de hoofdingang afgesloten. U gaat dan door de glazen deur naast deze draaideur naar binnen. De receptionist wijst u vervolgens

de weg naar de verloskamers op de tweede verdieping. U kunt gebruik maken van een rolstoel. Als u nog geen ziekenhuispasje hebt, kunt u dit laten maken bij de receptie.

Wie zijn bij de bevalling aanwezig?

Tijdens de bevalling wordt u begeleid door een klinisch verloskundige of arts-assistent. Ook is er vaak een leerling-verloskundige of een coassistent bij.

Zo nodig wordt de gynaecoloog gevraagd om mee te beoordelen. U wordt tijdens de bevalling zoveel mogelijk door dezelfde verpleegkundige verzorgd. Bij drukte en als de bevalling wat langer duurt, zijn wisselingen echter niet te vermijden.

Naast uw partner kan een familielid of vriendin aanwezig zijn bij de bevalling.

Op het moment dat de aanwezigheid van derden het verloop van de bevalling verstoort, heeft de arts of verpleegkundige het recht om in te grijpen. Met belangstellenden die u niet bij de bevalling wilt hebben, kunt u het beste afspreken dat zij thuis uw telefoontje afwachten

Pijnbestrijding

Een bevalling is pijnlijk. Hoe u deze pijn ervaart, is heel persoonlijk. Natuurlijk proberen wij u zo goed mogelijk te begeleiden en geven wij u suggesties om de pijn zo goed mogelijk op te vangen. Soms is dat echter niet voldoende. In overleg met u besluiten wij dan om pijnstilling te geven.

Overwogen kan worden om voor een pijnstillende injectie (Pethidine) in been of bil te kiezen. Dit kan rust en ontspanning geven, waardoor u vaak nog even kunt bijkomen tussen de weeën door. Voordat u deze injectie krijgt, bepalen we de conditie van uw baby met een hartfilm van de baby (CTG).

Een andere vorm van pijnstilling is de ruggenprik (epidurale anesthesie). Een ruggenprik is in ons ziekenhuis op uw verzoek zeven dagen per week, 24 uur per dag mogelijk. Met de ruggenprik worden de zenuwen die de pijn veroorzaken, tijdelijk uitgeschakeld. U krijgt de ruggenprik op de uitslaapkamer van de operatieafdeling; daarna gaat u weer terug naar de verloskamer. Als we een ruggenprik plaatsen, leggen we ook altijd een infuus aan om vocht en eventueel medicijnen toe te dienen. Tegen de tijd dat de ontsluiting volledig is, wordt mede afhankelijk van wat u prettig en haalbaar vindt, de verdoving op hetzelfde niveau gelaten, lager gezet of zelfs helemaal stopgezet. In dat laatste geval voelt u de weeën weer en dat kan soms helpen bij het persen. Als gevolg van de ruggenprik kan het soms wat langer duren voordat het gevoel van persdrang op gang komt.

Het voordeel van de ruggenprik is dat u meestal geen pijn meer voelt. Het nadeel is dat u beperkt bent in uw bewegingsvrijheid. Door de prik heeft u namelijk geen gevoel meer in uw benen; u kunt dus niet goed uit bed komen. U heeft ook geen controle over uw blaas, waardoor uw blaas met behulp van een blaaskatheter blijvend gelegeerd moet worden. Een ander nadeel is dat uw bloeddruk kan dalen door de ruggenprik; daardoor kan ook de hartslag van de baby dalen. Om die reden wordt uw baby continu bewaakt door middel van een hartfilm (CTG). Als uw bloeddruk weer stijgt nadat u hiervoor medicatie hebt gekregen, zal meestal de hartslag van de baby ook weer stijgen. Als dit niet gebeurt, is een keizersnede noodzakelijk.

Vraaggerichte zorg

Na de bevalling gaat u naar de verpleegafdeling Verloskunde op de tweede verdieping. Deze afdeling biedt vraaggerichte zorg. Bij vraaggerichte zorg bepaalt u als ouders samen met de verpleegkundige wat de zorgvraag is. Daarbij houden wij zoveel mogelijk rekening met uw behoeften en verwachtingen. Dit biedt u meer vrijheid om zélf invulling te geven aan de periode in het ziekenhuis. Een ander voordeel is dat u en uw partner beter voorbereid zijn op de verzorging van de baby in de thuissituatie.

Vraaggerichte zorg betekent in de dagelijkse praktijk dat:

- u samen met de verpleegkundige een dag- (en nacht)planning maakt;
- de verpleegkundige ondersteunend is in de zorg voor moeder en kind;
- de verpleegkundige een coachende rol krijgt zodra u de verzorging van de baby zelf kunt doen;
- uw partner meehelpt bij de verzorging van u en de baby;
- u en uw partner zelf de bezoektijden bepalen.

Tijdens het verblijf op onze afdeling ligt de medische verantwoordelijkheid voor u en de baby bij de klinisch verloskundige of arts van de afdeling. Hij of zij komt na de bevalling dagelijks bij u langs. De verpleegkundige is verantwoordelijk voor de verzorging van u en de baby. Meestal krijgt u per dienst een vaste verpleegkundige toegewezen. De voedingsassistent zorgt voor de maaltijden en koffie-/theerondes. Verder bezoekt de kinderarts-assistent dagelijks de afdeling.

Praktisch

De afdeling heeft negen eenpersoons- en negen tweepersoonskamers. De baby ligt in een wiegje dat naast uw bed staat. Partners zijn de hele dag welkom en kunnen overnachten op de kamer van moeder en kind. Om uw verblijf bij ons zo plezierig mogelijk te laten verlopen, vragen wij aandacht voor het volgende:

- Als de partner blijft slapen, zetten wij een logeerbed met linnengoed klaar op de kamer van moeder en kind. Klapt u dit bed overdag in, zodat er voldoende ruimte is voor de verzorging van moeder en kind. De verpleegkundige wijst u een plek waar u overdag het linnengoed kunt opbergen. Op de dag van vertrek kunt u het linnengoed in de wascontainer in de toilet-/doucheruimte doen. Daar liggen ook dagelijks schone handdoeken en washandjes voor de partner klaar.
- Rond 08.00 uur krijgen u en uw partner een ontbijt op de kamer. Zorgt u ervoor dat het logeerbed dan is opgeruimd en dat u als partner gedoucht en aangekleed bent.
- Uw partner kan tegen betaling een lunch en/of warme maaltijd gebruiken in het ziekenhuisrestaurant. Het is ook mogelijk een maaltijd van huis mee te (laten) nemen; deze maaltijd kan in de magnetron van de afdelingskeuken worden opgewarmd.
- Er is koffie of thee voor u en uw partner tijdens de rondes die de voedings-assistent zes keer per dag doen.
- Bezoek is van harte welkom. U bent zelf verantwoordelijk voor de planning hiervan. De verpleegkundige kan adviseren hoe u daarbij rustmomenten voor u en uw gezin kunt waarborgen. Als er medische redenen zijn om het bezoek te beperken, dan bespreekt de verpleegkundige dit met u.
- Als u tijdelijk niet gestoord wilt worden, geef dit dan door aan de verpleegkundige.

Extra zorg

Sommige pasgeborenen hebben extra medische zorg nodig en gaan daarvoor naar de verpleegafdeling Pasgeborenen. Ook daar is rooming-in mogelijk.

Als baby's een behandeling tegen geelheid nodig hebben (als gevolg van een te hoog bilirubinegehalte), worden zij daarvoor op de verpleegafdeling Verloskunde behandeld. Dit gebeurt met een bili-blanket (een matje dat licht geeft tegen de rug van de baby aan, zodat het te hoge bilirubine gehalte wordt afgebroken). De baby blijft bij deze behandeling in het wiegje bij de moeder op de kamer.

Voeding voor baby's

De verpleegafdeling Verloskunde wil ouders die ervoor kiezen hun kind borstvoeding te geven, daarin optimaal ondersteunen. Wij beschikken daarvoor over optimale deskundigheid.

In 2010 hebben wij het certificaat *Zorg voor Borstvoeding* ontvangen. Dit certificaat is het bewijs dat onze deskundigheid voldoet aan de tien eisen die de World Health Organisation en UNICEF stellen aan de zorg voor borstvoeding. In de praktijk betekent dit dat:

1. ons borstvoedingsbeleid bekend is bij alle betrokken medewerkers;
2. alle betrokken medewerkers de vaardigheden aanleren die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van dat beleid;
3. alle zwangere vrouwen voorlichting krijgen over de voordelen en de praktijk van het geven van borstvoeding (zie ook hoofdstuk 10);
4. moeders binnen één uur na de geboorte van hun kind geholpen worden met het geven van borstvoeding;
5. vrouwen uitleg krijgen hoe ze hun baby moeten aanleggen en hoe ze de melkproductie in stand kunnen houden, zelfs als de baby van de moeder moet worden gescheiden;
6. aan baby's die borstvoeding krijgen, geen andere voeding wordt gegeven tenzij op medische indicatie;
7. moeder en kind dag en nacht bij elkaar op één kamer mogen blijven;
8. borstvoeding op verzoek wordt nagestreefd;
9. aan pasgeboren baby's die borstvoeding krijgen, geen speen of fopspeen wordt gegeven;
10. wij contacten onderhouden met andere instellingen en disciplines over de begeleiding van borstvoeding en ouders verwijzen naar borstvoedingsorganisaties.

De zorg voor borstvoeding houdt niet op als moeder en kind het ziekenhuis verlaten: ook vanuit de thuissituatie kan altijd contact met de lactatiekundige opgenomen worden als er vragen zijn over de borstvoeding.

Kunstvoeding

Ouders die kiezen voor kunstvoeding, begeleiden wij in het geven van de fles aan hun kind. Wij gebruiken op de afdeling hypo-allergene kunstvoeding, omdat deze voeding ook als bijvoeding gebruikt kan worden.

Voedingsboekje

De verpleegafdeling Verloskunde heeft een *Voedingsboekje* ontwikkeld waarin alle informatie over borst- en kunstvoeding is verzameld. U vindt achterin dit boekje een in te vullen voedingsoverzicht voor de eerste acht dagen. Aan de hand van dit schema kunnen de verpleegkundigen vaststellen hoe het gaat met de voeding van uw baby. Het schema is ook bedoeld voor de overdracht naar de zorgverlening in de thuissituatie (kraam- of wijkverpleegkundige, verloskundige).

Geboorteaangifte

Binnen drie werkdagen na de geboorte moet u en/of uw partner aangifte doen van de geboorte bij de gemeente Groningen. Dit kan in het Martini Ziekenhuis, op werkdagen tussen 8.30 uur en 12.00 uur. U vindt het aangifteloket in de centrale hal op de begane grond naast de hoofdingang. U kunt ook terecht op de volgende twee adressen:

- Prefectenhof, Kreupelstraat 1, op werkdagen tussen 9.00 uur en 16.00 uur, op maandag tussen 13.00 uur en 16.00 uur en op donderdagavond tussen 18.00 uur en 20.00 uur.
- Vensterschool Hoogkerk, Zuiderweg 70, op werkdagen tussen 8.00 uur en 12.00 uur.

Naar huis

Als de bevalling normaal verlopen is en er zijn verder geen bijzonderheden, dan kunt u na enkele uren weer naar huis. Als het nodig was de kinderarts in te schakelen, kan het zijn dat uw baby nog ter observatie op de verpleegafdeling Verloskunde moet blijven. Uw ontslag is dan ook daarvan afhankelijk. Soms is opname van uw baby op de verpleegafdeling Pasgeborenen nodig. Of en hoe lang u dan zelf op de verpleegafdeling Verloskunde blijft, hangt van meerdere factoren af; wij beoordelen dit per situatie.

Als de zwangerschap of bevalling gecompliceerd was, kan het nodig zijn dat u wat langer opgenomen blijft. De klinisch verloskundige, de arts-assistent en/of de gynaecoloog nemen hierover een beslissing.

Na een keizersnede kunt u rond de vierde dag naar huis. Bij uw ontslag uit het ziekenhuis wordt de huisarts of verloskundige die de kraamcontroles gaat doen,

telefonisch ingelicht. U krijgt een brief met informatie over de bevalling mee. Denk eraan dat u zélf de kraamzorg belt zodra u weet wanneer u naar huis gaat!

Nacontrole

Als wij een controle bij ons wenselijk vinden, wordt een afspraak gemaakt over ongeveer zes weken. Als er geen complicaties tijdens de zwangerschap en/of bevalling zijn geweest, laten we aan de huisarts of verloskundige over of een controle gewenst is.

Tevredenheid

De verpleegafdeling Verloskunde wil graag horen hoe u de opname ervaren hebt. Daarom krijgt u een vragenlijst waarop u uw oordeel kunt geven over de verschillende onderdelen van de zorg. Wij gebruiken de vragenlijsten om de kwaliteit van onze patiëntenzorg te verbeteren. Als u een reactie wilt op wat u hebt ingevuld, kunt u naam, geboortedatum en e-mailadres vermelden.

Als ertijdens de opname dingen gebeuren waarover u niet tevreden bent, bespreek dit dan allereerst met degene die hiervoor direct verantwoordelijk is. U kunt in tweede instantie ook een afspraak maken met het unithoofd. Daarnaast bieden wij de mogelijkheid om uw klacht voor te leggen aan de ombudsfunctionaris van het ziekenhuis. Meer informatie daarover vindt u op onze website of in de folder *Klachtenbehandeling*.

Belangrijke telefoonnummers

De volgende telefoonnummers zijn belangrijk om bij de hand te hebben:

- Polikliniek Verloskunde/Gynaecologie, tel. (050) 524 5840, spoed (050) 524 6841
- Verpleegafdeling Verloskunde, tel. (050) 524 6430
- Verloskamers, tel. (050) 524 6456
- Verpleegafdeling Pasgeborenen, tel. (050) 524 6425

Uitnodiging informatieavond

Als aanvulling op deze schriftelijke informatie organiseren wij regelmatig informatieavonden voor aanstaande ouders. De informatieavonden betreffen twee onderwerpen:

- **Zwangerschap & bevalling**

Deze avond organiseren wij in samenwerking met kraamzorgcentra en verloskundigen uit de eerste lijn. Een verloskundige, kraamverzorgende, gynaecoloog en verpleegkundige vertellen over zwangerschap, bevalling en de gang van zaken thuis en in het ziekenhuis. Er is gelegenheid om vragen te stellen en in de pauze is er een informatiemarkt. Ons advies is om de informatieavond in de tweede helft van de zwangerschap te bezoeken.

- **Borstvoeding**

Vrouwen die tijdens de zwangerschap voorlichting hebben gehad over borstvoeding, komen over het algemeen minder problemen tegen als zij borstvoeding gaan geven. Om die reden organiseert de verpleegafdeling Verloskunde maandelijks een informatieavond over borstvoeding. Op deze avond gaat de lactatiekundige (dat is een verpleegkundige die deskundig is op het gebied van borstvoeding) onder meer in op de volgende vragen: waarom is borstvoeding belangrijk, hoe leg ik de baby aan, hoe lang kan ik borstvoeding geven en wat moet ik doen als ik weer ga werken?

Meer informatie vindt u in de folder *Weet u het al? Borstvoeding of kunstvoeding*.

Op de website, www.martiniziekenhuis.nl, kunt u lezen wanneer de informatieavonden plaatsvinden en hoe u zich kunt aanmelden. U kunt hierover ook bellen met het secretariaat van de verpleegafdeling Verloskunde, tel. (050) 524 6430.

